

**Горгі
Кекелідзе**

**Гурійський
щоденник**

*Це видання було здійснене за підтримки
Грузинського Національного книжкового центру
та Міністерства культури і охорони пам'яток Грузії*

**GEORGIAN
NATIONAL
BOOK
CENTER**

**MINISTRY OF CULTURE
AND MONUMENTS PROTECTION
OF GEORGIA**

**Анетти
ВИДВНИЦТВО
Антоненко**

გიორგი კეკელიძე

გურული დღიურები

უკრაინულად თარგმნა, წინასიტყვაობა
და შენიშვნები დაურთო რაულ ჩილაჩავამ

გამომცემლობა სიესტა
თბილისი
2014

Гіоргі Кекелідзе

Гурійський щоденник

*З грузинської переклав
Рауль Чілачава*

*Передмова та примітки
Рауля Чілачави*

ВИДАВНИЦТВО АНЕТТИ АНТОНЕНКО
ЛЬВІВ

ББК 84(4 Гру)

К 33

Гіоргі Кекелідзе
ГУРІЙСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Повість-есеї

З грузинської переклав Рауль Чілачава

Перекладено за виданням:

გიორგი კეკელიძე

გურული დღიურები

გამომცემლობა სიესტა

თბილისი

2014

© Giorgi Kekelidze. All rights reserved by Siesta publishing

First published by SIESTA, Tbilisi, Georgia in 2014

Гіоргі Кекелідзе — молодий грузинський поет, прозаїк, публіцист, науковець. Уже кілька років він очолює найбільшу книгозбірню країни — є генеральним директором Парламентської бібліотеки. Народився й виріс у колоритному куточку Грузії — Гурії. Звідти й назва книжки «Гурійський щоденник». Ця книжка — краший зразок популярного нині жанру — нон-фікшн, документальної прози, побудованої саме на спогадах із чітко вираженою авторською позицією і з елементами художності. Тут не лише приватні історії, а й справжні притчі, сповнені глибокого змісту. Це автобіографічний есеї, у якому особиста історія переплітається з історією цілого народу. Гіоргі Кекелідзе пише не лише про те, що бачив, чув, пережив, а й розставляє дуже мудрі, точні й повчальні акценти. Часом ставить лише запитання, а право на відповідь залишає нам, читачам.

Усі права застережені. Жодну частину цього видання не можна перевидавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати у будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це **ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко».**

© გამომცემლობა სიესტა, თბილისი, 2014

© Рауль Чілачава, український переклад, 2017

© Рауль Чілачава, передмова та примітки, 2017

© «Видавництво Анетти Антоненко», 2017

ISBN 978-617-7192-71-7

Грузинський Боргес, родом із Гурії

Коли Гіоргі Кекелідзе почав публікувати перші розділи свого «Гурійського щоденника», я дещо іронічно поставився до його наміру: здалося, що в тридцять років він уже пише мемуари. «Чи не занадто рано?» — запитував я себе. Однак швидко розібрався, бо побачив: це зовсім не те, про що я спочатку подумав. Розповідь захопила своєю масштабністю, багатоплановістю, глибинністю. Кожен епізод, кожен окремий розділ — то ціла історія непростих людських стосунків, сповнена роздумів, емоцій, переживань.

Я побачив і впізнав жвавих, дотепних, неординарних гурійців — славних мешканців західної Грузії, які тримаються і не занепадають духом навіть у найскрутніші часи, борються до останнього і здебільшого беруть гору над розбратом, війною, бідністю й іншим лихом, які невідомо звідки беруться на наші голови. Найголовніше — я побачив, пізнав і зрозумів самого автора, з яким знайомий вже кілька років. Він навіть гостював у мене в Києві. Та одна справа — знайомство фізичне, а геть інша — духовне, тим паче — знайомство через щоденник, де людина максимально відкриває свій внутрішній світ, дозволяє зазирнути в найпотаємніші куточки власного его.

Гіоргі Кекелідзе — гурієць. Народився й виріс у красивому місті Озургеті, де, як і в усій Гурії (та й Грузії загалом), мешкають люди енергійні, талановиті, працьовиті. Уся його розповідь пов'язана з ними, земляками, їхніми діями і вчинками, веселими пригодами, жартами і бувальщинами.

Гіоргі — людина цілеспрямована, наділена багатьма такими якостями, які відсутні в людей творчих і богемих. Він чудовий поет, прозаїк, публіцист і водночас

блискучий менеджер, генератор різноманітних романтичних, часом неймовірних ідей, які не лише висловлює, а й із заздрісною впертістю втілює в життя.

Ще за юнацтва Гіоргі редагував газету, потім створив першу в Грузії електронну бібліотеку і літературний сайт, давши можливість багатьом авторам реалізувати свій творчий потенціал. Його діяльність помітили, й уже в 28 років Кекелідзе призначили генеральним директором Парламентської (колишньої публічної) бібліотеки Грузії, де Гіоргі своїм прикладом зробив престижною призабуту професію бібліотекаря.

Гіоргі сьогодні такий собі грузинський Боргес, який очолює найбільше книгосховище Грузії, в читальних залах якого я провів чималий відрізок свого життя. Завдяки кількарічному керівництву Гіоргі нині ця бібліотека є визначним науковим і культурним центром країни, де відбуваються різноманітні зустрічі, дискусії, виставки, ведеться активна дослідницька робота.

Гіоргі встигає все: він створює цифровий фотолітопис країни і цифрову бібліотеку вітчизняної літератури, відкриває куточки грузинської книжки в знаменитих бібліотеках Нью-Йорка і Парижа, їде до загубленого в горах маленького грузинського села, мешканцям якого привозить у дарунок стоси нових видань, бере участь у теле- і радіодебатах, викладає в національному університеті і, звісно, пише книжки, одну з яких ви наразі тримаєте в руках.

Ця книжка — кращий зразок популярного нині жанру — нон-фікшн, документальної прози, побудованої саме на спогадах із чітко вираженою авторською позицією і з елементами художності. Усі ці характерні риси нон-фікшину притаманні і «Гурійському щоденнику», який навіть можна вважати зразковим у такому контексті.

На жаль, переклад не дає можливості передати весь мовний аромат тексту, значна частина якого написана

саме гурійським діалектом, де є чимало каламбурів й ідіоматичних висловів, що не передаються виражальними засобами іншої мови. Максимум, що можна було зробити в такому випадку, зроблено.

Мені ця книжка близька з багатьох причин: вона яскрава, достовірна, лаконічна, метафорична. А ще Гурія, рідний край автора, межує з моїм рідним краєм — Самегрело, і ми, гурійці і мегрели, майже тотожні ментально. І побут, і звичаї, і кухня в нас теж майже однакові. Дарма що вдома розмовляємо по-різному: мегрели — мегрельською мовою, гурійці — на гурійському діалекті. Хто читав книжки Нодара Думбадзе (українською перекладена вся його творчість), той знає: Гурія — край невичерпного дотепного гумору. Ця вдача земляків пронизує цю книжку. Щоправда, вона тут не педалюється, а лише прихована між рядками. Стриманість і небагатослівність — прикметна риса творчого стилю Гіоргі, але досвідчене око неодмінно помітить у його оповідях і гумор, і сарказм, і іронію.

Слід зауважити, що «Гурійський щоденник», як і передбачає жанр, украй щира й відверта книжка, де автор розповідає про свої мрії, які збулися й не збулися, про особисті перемоги й поразки, де є і самокритика, і вибачення за помилки і неблагородні кроки. А найголовніше, ця книжка сповнена любові до ближнього, як гімн вдячності найкривнішим людям — бабусям і дідусям, батькам і особливо — батькові, який був найближчим другом і наставником єдиного сина (і нещодавно передчасно пішов у засвіти). Вірніше, як пише Гіоргі, полетів разом із совою, яку в юності він убив із гвинтівки і про що шкодував усе життя.

Наголошую: «Гурійський щоденник» — це не лише приватні історії, а й справжні притчі, сповнені глибокого змісту. Інколи навіть дивуєшся, звідки в такої ще зовсім

молодої людини стільки філософської зосередженості й життєвої мудрості, якими так просякнута ця книжка!

Як справжній художник, Гіоргі дуже спостережливий, допитливий, має гострий зір і гарну пам'ять; він не лише помічає в житті характерні нюанси, деталі, аспекти, а й узагальнює їх, співставляє, робить точні висновки. Для нього щоденність — це сукупність суцільних парадоксів і дивацтв, які або пояснюють, або ще більше затемнюють сенс нашого буття на землі.

У цій невеличкій за обсягом книжці порушено чимало життєво важливих питань, на які не завжди вдається відповісти однозначно, якщо вдається відповісти взагалі. Однак істинна мета художньої літератури передовсім і полягає у виявленні проблем, а не в спробах їх вирішити.

Гіоргі Кекелідзе пише не лише про те, що бачив, чув, пережив, а й розставляє дуже мудрі, точні й повчальні акценти. Часом ставить лише запитання, а право на відповідь залишає нам, читачам.

Ця книга і весела, і печальна водночас. У ній злилися в єдине світлі (і не дуже) спогади про відлетіле дитинство, яке збіглося з найжахливішим періодом в історії Грузії за минуле століття, і похмурі картинки колись квітучого, а нині розореного війною грузинського краю. Тут живуть і діють звичайні і водночас незвичні люди — з власною філософією і власними поглядами на життя, щоденними клопотами, розчаруваннями і надіями.

«Гурійський щоденник» — це книжка про життя і смерть, про незбагненність людського буття, про добро і зло, перемоги і поразки, мить і вічність.

Тут я ставлю крапку і надаю слово Гіоргі Кекелідзе, який сам, від першої особи розповість про найсокровенніше, про те, що можна довірити лише щоденнику.

Рауль Чілачава

Книга перша

Парадоксальний пролог і не лише

Як каже один мій друг, світ ділиться на дві частини: на гурійців і на всіх інших.

«Однак Гурія належить не Егросу, а Картлосу»¹.

Тому Гурія — край парадоксів. Та про це згодом.

Гурія справді красива. І нечувано бідна.

Можливо, тому, що є «кращим» полігоном для невдалих експериментів: це «ізабелла»² (більш відома як «адеса»), лавровий лист «дафна», тунгове дерево³, грушеве варення «прангула», військове містечко в селі Мерія, лабораторії в селищі Шекветілі і тисяча інших розпочатих, але так і не завершених справ.

Тому гурійців часто звинувачують у тому, що вони — народ квапливих рішень і дій, який надмірно захоплюється всілякими нововведеннями. І люди мають рацію. А самі гурійці скаржаться, що їм — народу, наділеному стількома талантами, — заздрить саме провидіння. Ось чому їм ніколи і не щастить. І вони теж мають рацію.

Гурійці люблять працювати: на моїх очах селянин, якому було за 80 років, на смертному одрі несвідомо махав рукою, ніби розпушував землю. Та про цього селянина також згодом.

¹ «Однак Гурія належить не Егросу, а Картлосу» — це цитата з праці грузинського історика і географа Вахушті Багратіоні, який пояснює походження гурійців. За давніми переказами, всі народи Кавказу мали спільного предка Таргамоса, серед його восьми синів були й Егрос і Картлос, праотці сучасних мегрелів і гурійців.

² Ізабелла — сорт винограду, саджанці якого до Грузії були завезені через Одесу, тому в народі його називають «Одеса».

³ Тунгове дерево — субтропічне дерево, плоди якого схожі на цитрусові і використовуються для отримання високоякісних технічних олій, а також для виготовлення фарб.

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.